

ня інформації, мобілізації населення, агрегації дій та т.п., що в свою чергу не випадково збігається з хрестоматійним переліком функцій політики, а це, в свою чергу, надає нам макіавеллівської сміливості стверджувати, що популізм – річ об'єктивна.

В цьому сенсі, на даний час, автор може запропонувати в аналізі популізму наступне: спираючись на певну соціальну онтологічність досліджуваного явища, та фрагментно досліджуючи популізм у моменті його функціонування (не торкаючись структури цього явища політичного життя), – сприйняти його як певний **режим політичної мобілізації** та розрізнати:

демократичний популізм – рижим політичної мобілізації широких мас населення, в їх інтересах та під проводом конкуруючих еліт;

тоталітарний популізм – рижим політичної мобілізації широких мас населення, націлений на захист інтересів держави під проводом правлячої еліти;

охлократичний популізм – рижим політичної мобілізації широких мас населення, націлений на захист інтересів радикальних груп під проводом харизматичних вождів.

Христов Олександр Леонідович

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ,
факультет підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції,
кафедра оперативно-розшукової діяльності,
кандидат юридичних наук, доцент.*

ЩОДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ГРОМАДСЬКІСТЬ» У ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Протягом довгого часу точаться дискусії щодо того, яке визначення має поняття «громадськість», який вона має правовий статус, які функції виконує [1, с. 194].

Зазначений термін використовується у низці законодавчих актах України, які регулюють культурну, соціальну, економічну, політичну сфери життя так і сферу діяльності з протидії злочинності але не завжди він має один і той же зміст [2], зокрема: «наукова громадськість», «представники наукової громадськості», «громадські наукові організації» вживаються у ст.ст. 17, 20, 21, 22, 23, 54 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»; «громадське об'єднання», «громадські організації у сфері культури», «громадськість», «культурно-мистецька громадськість» – у ст.ст. 1, 2, 3, 6, 8, 9, 21⁻³, 21⁻⁵, 31, 32 Закону України «Про культуру»; «пластове, скаутське громадське об'єднання» – у ст.ст. 1, 3, 4 Закону України «Про визнання пласто-

вого руху та особливості державної підтримки пластового, скаутського руху»; «громадськість за місцем служби або роботи особи» – у ст. 8 Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України»; «громадська організація», «об'єднання громадян», «громадське формування» – у ст.ст. 19, 32, 38, 44 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»; «громадська спілка» – у Законі України «Про громадські об'єднання»; «молодіжні громадські організації», «дитячі громадські організації» – у Законі України «Про молодіжні та дитячі громадські організації»; «громадське об'єднання із статусом юридичної особи» – у Законі України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань»; «громадська природоохоронна організація» – у ст. 30 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»; «представники громадськості» – у ст. 5 Закону України «Про очищення влади»; «пріоритетне завдання громадськості» – у ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України»; «громадське об'єднання», «уповноважені представники», «окремі громадяни» – у ст. 21 Закону України «Про запобігання корупції»; «громадська рада», «громадський контроль» – у Законі України «Про доступ до публічної інформації»; «громадське обговорення», «громадське об'єднання», «громадськість», «населення» – у ст.ст. 9, 10, 11, 51, 86, 88-90 і Прикінцевих та перехідних положеннях Закону України «Про Національну поліцію»; «громадськість», «Рада громадського контролю при Державному бюро розслідувань» – у ст.ст. 12, 13, 23, 25, 28 Закону України «Про Державне бюро розслідувань»; «громадські об'єднання», «громадські слухання», «представники громадських об'єднань», «Рада громадського контролю при Національному бюро» – у ст.ст. 4, 5, 8, 10, 26, 28, 31 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України»; «Громадська рада доброчесності» – у Законі України «Про судоустрій і статус суддів»; «Громадська рада міжнародних експертів» – у ст. 9 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд»; «громадські об'єднання», «громадські організації», «фізичні особи», «громадяни» – у ст.ст. 8¹, 32, 46, 77 Закону України «Про прокуратуру»; «громадські об'єднання» – у ст.ст. 8, 20, 24, 38, 45 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Як бачимо, вказані терміни опосередковано розкривають лише частину змістовної сторони поняття громадськості, вони обумовлюють розуміння цієї правової категорії у такому плані: по-перше як тієї, що не можна конкретизувати та визначити через узагальнену дефініцію у законодавстві, оскільки кожна особа, може бути представником громадськості у тій чи іншій сфері; по-друге як абстрактну категорію у науковому плані; по-третє як категорію, що може мати лише певні ознаки, через визначення яких стає можливим уявлення про її сутність.

Бібліографічні посилання:

1. Білецький А. В. Громадськість як суб'єкт запобігання корупційній злочинності. *Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення* : матеріали Наук.-практ. конф. (Київ, 25 берез. 2016 р.) : у 2 ч. / [ред. кол.: В. В. Черней, О. М. Джужа, В. В. Василевич та ін.]. Ч. 2. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 194–198.
2. Христов О.Л. Громадськість як категорія теорії протидії злочинності. *Recht der Osteuropäischer Staaten (ReOS)*. 2019. № 3. S. 104-109.

Демичева Алла Валеріївна
Дніпровський національний
університет імені Олеся Гончара,
факультет суспільних наук і міжнародних відносин,
кафедра соціології,
кандидат соціологічних наук, доцент

**МОДЕЛЬ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ПРЕВЕНТИВНОГО МЕХАНІЗМУ «ОМБУДСМЕН+»:
МОЖЛИВОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

Тортури/катування – це один із найгірших злочинів, спрямованих проти гідності людини. Пряма заборона катувань міститься в Загальній декларації прав людини, в Міжнародному пакті про громадянські та політичні права, Конвенції ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських, або таких, що принижують гідність, видів, поводження та покарання від 10 грудня 1980 р. У ст.1 Конвенції надається широке визначення катувань, під якими у документі розуміється будь-яку дію, якою будь-якій особі навмисне заподіюються сильний біль або страждання, фізичне чи моральне, щоб отримати від неї або від третьої особи відомості чи визнання, покарати її за дії, які вчинила вона або третя особа чи у вчиненні яких вона підозрюється, а також залякати чи примусити її або третю особу, чи з будь-якої причини, що ґрунтується на дискримінації будь-якого виду, коли такий біль або страждання заподіюються державними посадовими особами чи іншими особами, які виступають як офіційні, чи з їх підбурювання, чи з їх відома, чи за їх мовчазної згоди [1]. Подібним чином право не піддаватися катуванням передбачено і в Європейській конвенції з прав людини: стаття 3 фіксує, що нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню [2]. Містить визначення катування і Кримінальний кодекс України. В будь-якому випадку, під катуванням/ тортурами розуміють насильницькі навмисні, зазвичай систематичні дії з метою здійснення чи утримання контролю над особою/особами.

З метою превенції тортур з 2012 р. в Україні діє Національний превентивний механізм (НПМ). Це умова на виконання Факультативного протоколу до Конвенції ООН проти катувань, який Україна ратифікувала ще у 2006 р.